

**PROGRAMACIÓN DE ORATORIA
(2º E.S.O.)**

**CURSO 2016/17
C.P.I. PADRENDA-CRESPOS
(OURENSE)**

Índice

1.- Introducción e contextualización	páx. 3
2.- Desenvolvemento das competencias clave. Concreción dos estándares de aprendizaxe avaliados de cada materia que forman parte dos perfís competenciais. Vinculación entre obxectivos, secuenciación e temporalización de contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e grao mínimo de consecución de cada un, competencias clave, elementos transversais, instrumentos de avaliación e criterios de cualificación	páx. 4-9
3.- Concrecións metodolóxicas que require a materia	páx. 10
4.- Materiais e recursos didácticos que se van utilizar	páx. 10
5.- Deseño a avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poden adoptar como consecuencia dos resultados	páx. 10
6.- Criterios sobre avaliación, cualificación e promoción do alumnado	páx. 11
7.- Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente	páx. 11-13
8.- Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentas	páx. 13
9.- Medidas de atención á diversidade	páx. 13
10.- Concreción dos elementos transversais	páx. 14
11.- Actividades complementarias e extraescolares programadas	páx. 14
12.- Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora	páx. 15-17

1.- Introducción e contextualización.

A arte de falar en público conseguiu en moitas ocasións transformar sociedades e persoas. A nosa é a época histórica que máis recorre á oratoria, pois é a que dispón de máis oportunidades e medios para conseguir transformacións e melloras. Nunca coma hoxe houbo tantas situacións e tantos contextos en que calquera persoa poida ou deba actuar como oradora, e nunca coma hoxe as mensaxes persuasivas chegaron con tanta insistencia a unha audiencia masiva. Pola contra, xamais a oratoria estivo tan pouco presente como disciplina e materia de estudo na vida académica. Esta materia pretende contribuír a equilibrar tal situación.

Empregar a palabra perante o público é unha habilidade cada vez máis necesaria. A participación democrática activa, o desenvolvemento persoal, a consecución dunha carreira académica exitosa e o exercicio de calquera profesión pasan hoxe en día polo satisfactorio desempeño en situacións variadísimas nas que a oratoria resulta extraordinariamente útil: debates, participacións en órganos de goberno, defensas de teses ou de proxectos de fin de carreira, mesas redondas, breves discursos de inauguración, relatorios, discursos comerciais, comunicacións coa clientela e con outros membros da mesma organización ou empresa, presentacións de ideas ante asociacións e institucións, etc. Todas estas situacións ampliaron o seu alcance grazas a internet e aos medios de comunicación: a oratoria xa non está limitada a determinadas responsabilidades ou profesións, senón que calquera persoa pode comunicarse oralmente ante unha audiencia global só cunha conexión á rede. Xa que logo, necesitamos aprender a falar en público para participarmos na mellora colectiva e democrática da realidade, para configurarmos a nosa traxectoria académica e profesional, e para fortalecermos unha imaxe propia positiva ante nós mesmos/as e ante as demais persoas. A oratoria, a arte de falar, é inseparable da retórica, a arte de persuadir. Oratoria e retórica presidiron durante séculos a estrutura educativa occidental e constituíronse como disciplinas cunha decidida vocación práctica: influír nas demais persoas mediante o emprego da palabra. É importante recoñecer a finalidade práctica destas disciplinas, pois a principal acusación que historicamente recaeu sobre elas é que proporcionan artificios e estratagemas para influír mediante a invención de interesadas aparencias de verdade. A didáctica da oratoria debe partir dunha base ética sólida: o lexítimo dereito a influír debe asentarse na honestidade, na procura ou na construción compartida da verdade e no diálogo democrático. O traballo coa oratoria implica, de maneira case inevitable e aínda que sexa nun nivel básico, unha reflexión ética sobre os fins que nos propomos os seres humanos e os medios dos que nos valem para os conseguir, unha valoración das perspectivas coas que nos achegamos a un tema de discusión e unha toma de conciencia respecto á subordinación das ideas e dos intereses propios ao concepto da verdade, aos valores democráticos e aos dereitos fundamentais. É por iso que esta materia contribúe a desenvolver destrezas vinculadas coas competencias clave, das que aquí destacaremos tres: a comunicación lingüística, xa que permite unha extraordinaria mellora das destrezas comunicativas, sobre todo das de carácter oral; as competencias sociais e cívicas, pois a oratoria carece de sentido se non é para participar de xeito eficaz e construtivo na vida social e profesional; e a competencia do sentido da iniciativa e espírito emprendedor, pois a oratoria fomenta a proactividade, o autoconhecimento e a autoestima. Os alumnos que cursarán esta materia son de 2º da ESO (19). Xa tiveron a oportunidade en 1º ESO para poñer en práctica as súas habilidades para falar en público e exponer os seus argumentos; as clases seguirán sendo de carácter fundamentalmente práctico e, como tal, espero que lles sigan resultando atractivas. Non seguiremos ningún libro de texto. Farase unha recopilación de materiais e irase axustando segundo os resultados. Na rede pódense encontrar moitas presentacións, vídeos e material escrito que será de gran utilidade.

2.- Desenvolvemento das competencias clave. Concreción dos estándares de aprendizaxe avaliáveis da materia que forman parte dos perfís competenciais. Vinculación entre obxectivos, secuenciación e temporalización de contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e grao mínimo de consecución de cada un, competencias clave, elementos transversais, instrumentos de avaliación e criterios de cualificación.

Oratoria. 2º de ESO								
1ª Avaliación								
Obx.	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais	Instrumentos de avaliación	Criterios de cualificación
h i	B1.1. Discursos persuasivos escritos (presentacións e debates). Tipos de discurso persuasivo. Intención comunicativa. Estrutura do texto. Procedementos retóricos. Características estilísticas.	B1.1 B1.2 B2.1.	ORB 1.1.1 ORB 1.1.2 ORB 1.2.1 ORB 1.2.2	Identifica nos textos escritos e orais os argumentos principais e a tese. Explica a intención do discurso.	CCL CAA	CL EOE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Observación ▪ Proba escrita. 	Proba escrita (Lectura con preguntas sobre o texto, exame de escoita con preguntas escritas) : 40%. (4 puntos/10) Observación: 10% (1 punto/10)
	B1.2. Discursos persuasivos orais en situacións formais (presentacións e debates) e informais. Tipos de discurso persuasivo.	B2.3 B3.1 B3.3	ORB 2.1.1 ORB 2.2.2	Emprega nun texto estratexias comunicativas para captar a atención e a benevolencia da audiencia. Planifica o discurso tendo en conta as características	CCL AA CSIEE	EOE E	Observación	Observación nas prácticas e clase: 10% (1 punto/10)

PROGRAMACIÓN ORATORIA EN 2º E.S.O. CURSO 2016-17
C.P.I. PADRENDA-CRESPOS (OURENSE)

Oratoria. 2º de ESO								
1ª Avaluación								
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais	Instrumentos de avaliación	Criterios de cualificación
	Intención comunicativa. Estrutura do texto.	B4.3		do modelo ou xénero elixido				
	B1.3. Pronuncia, voz, mirada, linguaxe corporal e presenza escénica.		ORB3.2.1 ORB3.3.1	Presenta un texto aprendido sen perder a improvisación e a espontaneidade.	CCL CAA	EOE E	Proba oral.	Proba oral (exposición ou debate) : 30% (3 punto/10)
	B2.1. Concreción dunha mensaxe persuasiva. Trazos da mensaxe persuasiva: claridade e brevidade.			Realiza unha exposición na que procura manifestar confianza, seguridade e serenidade para gozar da oportunidade de presentar o seu discurso perante un auditorio.				
	B2.3. Estratexias para captar a atención e a benevolencia da audiencia.		ORB4.3.2	Presenta as súas ideas desde unha perspectiva empática e sen agredir as outras persoas.	CCL CAA CSC	EOE CL EC	Observación	Observación do traballo de clase.: 10%. (1 puntos/10) Observación global : 30%
	B3.1. Memorización do discurso. Regras mnemotécnicas.							
	B3.3. Xestión emocional para falar en público (entusiasmo, confianza e seguridade).							TOTAL: 100% Puntuación sobre 10.

PROGRAMACIÓN ORATORIA EN 2º E.S.O. CURSO 2016-17
C.P.I. PADRENDA-CRESPOS (OURENSE)

Oratoria. 2º de ESO								
1ª Avaliación								
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais	Instrumentos de avaliación	Criterios de cualificación
	B4.3. Representación das habilidades persoais e sociais no discurso. Autoconfianza, empatía e asertividade							

Oratoria. 2º de ESO								
2ª Avaliación								
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais	Instrumentos de avaliación	Criterios de cualificación
hi	B1.1. Discursos persuasivos escritos (presentacións e debates). Tipos de discurso persuasivo. Intención comunicativa. Estrutura do texto. Procedementos retóricos. Características estilísticas.	B1.1 B1.2 B1.3 B2.1. B2.3	ORB1.1.3 ORB1.1.4	Identifica a estrutura do texto e a relación entre ideas. Identifica as estratexias para captar a atención e a benevolencia da audiencia equilibrando o uso de recursos emocionais e racionais.	CCL CAA	CL EOE	Observación Proba escrita.	Proba escrita (Lectura con preguntas sobre o texto, exame de escoita con preguntas escritas) : 40%. (4 puntos/10) Observación: 10% (1 punto/10)
	B1.2. Discursos		ORB 2.1.1 ORB 2.2.3	ORB2.1.1. Condensa	CCL AA	EOE E	Observación	Observación nas prácticas

PROGRAMACIÓN ORATORIA EN 2º E.S.O. CURSO 2016-17
C.P.I. PADRENDA-CRESPOS (OURENSE)

Oratoria. 2º de ESO								
2ª Avaliación								
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais	Instrumentos de avaliación	Criterios de cualificación
	persuasivos orais en situacións formais (presentacións e debates) e informais. Tipos de discurso persuasivo. Intención comunicativa. Estrutura do texto.	B3.2 B3.5		nunha frase breve e clara unha mensaxe persuasiva ORB2.2.3. Deseña o discurso tendo en conta o tempo e a canle de comunicación de que dispón	CSIEE			e clasel: 10% (1 punto/10)
	B1.3. Pronuncia, voz, mirada, linguaxe corporal e presenza escénica.	B4.2	ORB3.2.1 ORB3.5.3	Presenta un texto aprendido sen perder a improvisación e a espontaneidade. Emprega as pausas, os silencios e os cambios de ton e de ritmo de maneira significativa, para potenciar o poder expresivo do seu discurso.	CCL CAA	EOE E	Proba oral.	Proba oral (exposición ou debate) : 30% (3 punto/10)
	B2.1. Concreción dunha mensaxe persuasiva. Trazos da mensaxe persuasiva: claridade e brevidade. B2.2. Adaptación do discurso ao contexto.		ORB4.2.1 ORB4.2.2.	Presenta proxectos, achegas, opinións ou refutacións en ámbitos orais diversos reais ou ficticios. Elabora discursos para a defensa lexítima de	CCL CAA CSC	EOE CL EC	Observación	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Observación do traballo de clase.: 10%. (1 puntos/10) <p>Observación global : 30%</p>
	B2.3. Estratexias para captar a atención e a benevolencia da audiencia.							
	B3.2. Interiorización							

PROGRAMACIÓN ORATORIA EN 2º E.S.O. CURSO 2016-17
C.P.I. PADRENDA-CRESPOS (OURENSE)

Oratoria. 2º de ESO								
2ª Avaliación								
Obx .	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais	Instrumentos de avaliación	Criterios de cualificación
	do discurso. B3.5. Dicción: pronuncia, volume, ritmo, ton, modulación, intensidade, pausas e silencios. B4.2. Oratoria para a participación activa na democracia.			dereitos establecidos.				TOTAL: 100% Puntuación sobre 10.

Oratoria. 2º de ESO								
3ª Avaliación								
Obx .	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais	Instrumentos de avaliación	Criterios de cualificación
hi	B1.1. Discursos persuasivos escritos (presentacións e debates). Tipos de discurso persuasivo. Intención comunicativa. Estrutura do texto. Procedementos retóricos. Características estilísticas.	B1.1 B1.2 B1.3 B2.4.	ORB1.1.5 ORB1.1.6	Contrasta o contido do texto co coñecemento obtido noutras fontes e co que sabe. Valora a influencia dos trazos lingüísticos e dos procedementos retóricos na eficacia da mensaxe.	CCL CAA CDIG	CL EOE TIC	Observación Proba escrita.	Proba escrita (Lectura con preguntas sobre o texto, exame de escoita con preguntas escritas) : 40%. (4 puntos/10) Observación: 10% (1 punto/10)

PROGRAMACIÓN ORATORIA EN 2º E.S.O. CURSO 2016-17
C.P.I. PADRENDA-CRESPOS (OURENSE)

Oratoria. 2º de ESO								
3ª Avaliación								
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais	Instrumentos de avaliación	Criterios de cualificación
b e f h i	B1.2. Discursos persuasivos orais en situacións formais (presentacións e debates) e informais. Tipos de discurso persuasivo. Intención comunicativa. Estrutura do texto.	B2.5 B3.2 B3.5	ORB 2.4 ORB 2.5	Selecciona as fontes documentais máis acaídas e as súas propias vivencias para extraer contidos e ideas variadas relacionadas co tema do discurso. Selecciona as ideas combinando equilibradamente os contidos lóxicos cos emocionais, para construír unha proposta persoal e orixinal.	CCL AA CSIEE CDIG	EOE E TIC	Observación	Observación nas prácticas e clasel: 10% (1 punto/10)
	B2.9. Xestión da información. B2.10. Selección das ideas. Tipos de contidos: contidos lóxicos (datos, teorías, citas, etc.) e os emocionais (anécdotas, imaxes, vídeos, etc.). B3.6. Kinésica: comunicación corporal. Tics. B3.7. Proxémica:	B4.1	ORB3.6.1 ORB3.6.2 ORB3.7.1	Emprega nunha exposición a mirada, a posición do corpo e a xestualidade de maneira natural. Ocupa o espazo con naturalidade e personalidade, evitando o artificio Deseña presentacións con diapositivas sinxelas, claras e creativas, e emprega con moderación os	CCL CAA CDIG	EOE E TIC	Proba oral.	Proba oral (exposición ou debate) : 30% (3 punto/10)

PROGRAMACIÓN ORATORIA EN 2º E.S.O. CURSO 2016-17
C.P.I. PADRENDA-CRESPOS (OURENSE)

Oratoria. 2º de ESO								
3ª Avaliación								
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Competencias clave	Elementos transversais	Instrumentos de avaliación	Criterios de cualificación
	espazo escénico. B3.8. Naturalidade de fronte a artificiosidade. B3.9. Soportes informáticos e audiovisuais para apoiar o discurso. B4.1. Oratoria para a construción da veracidade do discurso.			recursos audiovisuais.				
			ORB4.1.1. ORB4.3.3	Emprega nun discurso as estratexias da retórica e da oratoria de maneira ética e honesta, recoñecendo as debilidades do razoamento propio e valorando as achegas do razoamento alieo. Desenvolve habilidades asertivas para expor as propias ideas con honestidade, afirmando os propios dereitos.	CCL CAA CSC	EOE CL EC	Observación	Observación do traballo de clase.: 10%. (1 puntos/10) Observación global : 30% TOTAL: 100% Puntuación sobre 10.

3.- Concrecións metodolóxicas.

O traballo na aula será fundamentalmente práctico. Os contidos conceptuais son pouco adecuados para alumnos tan novos, por iso esta materia basearase na práctica de actividades que lle permitan ó alumno ir recoñecendo as retinas e estratexias máis convenientes para acadar o seu obxectivo: convencer os demais mediante a argumentación. Falar en público é moi difícil. Debemos crear un clima de confianza e seguridade que favoreza a expresión oral. A aprendizaxe e o traballo deben ser colaborativos, o traballo en grupo aumenta a confianza e permite a autoavaliación e a coavaliación. As presentacións deben ser gravadas en vídeo e audio, para que o alumno se poida ver e avaliar, dese modo é máis fácil corrixir defectos e encontrar novas estratexias de comunicación. A metodoloxía de traballo por proxectos, sempre orientada á acción, á integración coherente de coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes, e á creación dun produto real (un concurso de debate, a organización de conferencias ou presentacións, etc.), é a máis adecuada para mobilizar todos os elementos curriculares da materia.

4. Materiais e recursos didácticos.

Como xa se dixo anteriormente non temos libro de texto polo que utilizaremos materiais recollidos de libros de oratoria, ensaios de diversas fontes, vídeos que se encontran na rede, textos breves que ilustren os usos lingüísticos propios da oratoria e gráficos que mostren os recursos paralingüísticos máis relevantes. Tamén será frecuente o uso dunha cámara de vídeo para gravar as presentacións feitas polo alumnado. Estas gravacións servirán para corrixir defectos, buscar formas de mellorar algúns aspectos e, sobre todo, para que o alumno teña unha visión obxectiva do súa actuación.

5.- Deseño da avaliación inicial e medidas que se poden adoptar como consecuencia dos seus resultados.

A avaliación inicial servirá para comprobar as habilidades innatas dos alumnos. Non se trata de ver se manexan recursos retóricos ou teñen coñecementos previos sobre a materia. A avaliación inicial permitiranos saber como responde o alumno á hora de recoñecer a estrutura dun texto, como se defende cando ten que falar en público e a súa habilidade para argumentar. Utilizaremos dúas probas: unha escrita, na que despois de ler un texto breve deberán escribir un título, mencionar dúas ou tres ideas que resuman o texto e expresar a súa opinión sobre o asunto tratado no texto; outra proba será oral na que os alumnos recibirán unha tarxeta onde aparece un tema ou tópico que teñen que defender ou atacar. Nesta proba valorarase tanto a habilidade lingüística coma a paralingüística. A partir delas poderemos:

- Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc.).
- Saber as medidas organizativas a adoptar. (Planificación de reforzos, situación de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).
- Establecer conclusións sobre as medidas curriculares a adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar.
- Analizar o modelo de seguimento que se vai utilizar con cada un deles.
- Acoutar o intervalo de tempo e o modo en que se van avaliar os progresos destes estudantes.
- Fixar o modo en que se vai compartir a información sobre cada alumno ou alumna co resto de docentes que interveñen no seu itinerario de aprendizaxe; especialmente, co titor.

6. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

A aprendizaxe do alumno debe ser avaliada sistemática e periodicamente, tanto para medir individualmente os coñecementos e competencias adquiridas como para introducir no proceso educativo cantas sexan precisas se a situación o require.

Se asumimos que as competencias básicas supoñen unha aplicación real e práctica de coñecementos, habilidades e actitudes, a forma de comprobar ou avaliar se o alumno as adquiriu é reproducir situacións o máis reais posibles de aplicación, e nesas situacións o común é que o alumno se sirva desa bagaxe acumulada (todo tipo de contidos) pero responda, sobre todo, a situacións prácticas. A avaliación por competencias permite avaliar tanto o cumprimento dos obxectivos do curso, como o grao de adquisición das competencias básicas. Algúns criterios son ligados expresamente a conceptos, e outros, preferentemente á procedementos e actitudes. En función do obxectivo que persigamos para avaliar, contamos con varias modalidades, como é o caso da avaliación sumativa, realizada en diferentes momentos do curso e que temos que identificar coas finais de avaliación e de curso (ordinaria e extraordinaria, cando sexa o caso). Haberá outras avaliacións, como a inicial (non clasificada) e a final e, sobre todo, continua ou formativa, aquela que ocorre durante todo o proceso de ensino-aprendizaxe, inmersa nel, e que insiste, polo tanto, no carácter orientador e de diagnóstico do ensino.

Atendendo á diferentes criterios, o currículo proponnos unha serie de ferramentas que nos permiten levar a cabo o proceso de avaliación na aula. No caso de avaliación formativa, serán a observación e o seguimento sistemático do alumno, é dicir, tomaranse en consideración todas as producións para o desenvolvemento, tanto de carácter individual como grupal: traballos escritos, presentacións orais e debates, actividades de clase, lecturas e resumos, investigacións, actitude de aprendizaxe, precisión na expresión e auto-avaliación, entre outros. E na avaliación sumativa, as probas escritas trimestrais e as de recuperación (e final de curso, se o alumno non tiver recuperado algunha, e extraordinaria, no caso de obter unha clasificación insuficiente na ordinaria final de curso). En todo caso, os procesos de avaliación serán variados, de forma que poidan adaptarse á flexibilidade que esixe a propia avaliación. A observación diaria do traballo e da actitude do alumno permiten establecer o grao de mellora durante o curso. Se un alumno acadara os contidos mínimos en cada estándar e obtén unha avaliación continua positiva, pode e debe recibir un aprobado.

A avaliación sumativa de cada trimestre contará con dúas probas, unha oral e outra escrita, que representan o **70%** da nota de avaliación. Na proba oral os alumnos terán que facer unha argumentación oral a favor ou en contra dalgún tema, utilizando os recursos aprendidos. As presentacións serán breves (4 ou 5 minutos como máximo) e faranse diante de todo o grupo. O resto dos alumnos recibirá unha ficha para avaliar a presentación do seu compañeiro e engadir suxerencias. Na proba escrita os alumnos terán que facer un comentario dun texto seguindo pautas moi claras. Non se trata dun comentario de texto tan detallado como o que se faría nunha clase de lingua. Os alumnos deberán analizar a estrutura, os recursos lingüísticos, a forma e o tipo textual en cada caso. O traballo de clase, así como a actitude, comportamento, participación voluntaria, etc... contará con **30%** restante.

7. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.

Os procesos de avaliación teñen por obxecto tanto as aprendizaxes dos alumnos como os procesos mesmos de ensino. A información que proporciona a avaliación serve para que o equipo de profesores dispoña de información relevante co fin de analizar criticamente a súa propia intervención educativa e tomar decisións respecto diso. Para iso, será necesario contrastar a información fornecida pola avaliación continua dos alumnos coas intencións educativas que se pretenden e co plan de acción para levalas a cabo. Avaliase polo tanto, a programación do proceso de ensino e a intervención do profesor como animador deste proceso, os recursos utilizados, os espazos, os tempos previstos, a agrupación de alumnos, os criterios e instrumentos de avaliación, a coordinación... É dicir, avalíase todo aquilo que se circunscribe ao ámbito do proceso de ensino-aprendizaxe. Os aspectos máis significativos no desta avaliación son:

- 1) A práctica docente no contexto da aula.
- 2) O deseño e desenvolvemento das unidades didácticas e a adecuación das adaptacións realizadas para grupos de alumnos concretos.
- 3) A ambiente da aula e todo aquilo que favoreza o proceso de ensino e aprendizaxe: organización, espazos e agrupamentos.
- 4) A actuación persoal de atención aos alumnos.

5) A coordinación con outros docentes que interveñen no mesmo grupo de alumnos.

6) A comunicación cos pais.

Utilizaremos os seguintes indicadores para levar un rexistro da actividade docente:

Actividades na aula

1 2 3 4

1.- Os alumnos e alumnas traballan... :

- de forma individual
- en parellas
- en grupos reducidos
- en gran grupo

2.- As tarefas que facemos son...:

- cerradas, dirixidas ou dos libros de texto
- abertas, baseadas en proxectos
- facilitan o traballo colaborativo

3.- Na metodoloxía que aplico...

- utilizo ferramentas TIC
- propoño actividades que facilitan a autonomía

- uso as ideas do libro

4.- Paso as horas lectivas...

- mandando calar
- explicando
- respondendo a preguntas, fomentando a participación
- observando
- corrixindo aos alumnos individualmente

Avaliación

1.- Antes de ver unha unidade...

- explico en que consistirá a avaliación
- informo sobre os contidos mínimos que teñen que acadar
- incido nos aspectos máis relevantes para a avaliación
- informo da data na que faremos as probas

2.- Utilizo diversos tipos de probas...

- probas escritas e orais
- traballos individuais
- traballos en equipo

3.- Cando remato a unidade avalío o proceso de ensino...

- de maneira individual
- cos alumnos

Programación

- 1.- **Consulta a programación durante o curso e fago as modificacións necesarias**
- 2.- **Ao comezo de cada unidade reviso a programación para adecuar a miña tarefa aos obxectivos marcados.**
- 3.- **Informo aos alumnos dos obxectivos, competencias e estándares de aprendizaxe.**

Diversidade

1.- **O que fago para coñecer a composición da clase...**

- proba inicial
- ler informes de cursos anteriores
- ver resultados de avaliación anteriores
- falar co docente do ciclo anterior

2.- **Teño en conta a diversidade...**

- á hora de organizar a clase e crear os grupos
- na programación
- individualmente

3.- **Nas probas uso exercicios...**

- de distintos niveis
- de distintos tipos

4.- **Cando os alumnos se van quedando atrás...**

- preparo titorías en pequenos grupos
- preparo fichas adecuadas para que poidan repasar
- aviso os titores e/pais

8.- Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.

Os alumnos que non superen o curso nas probas ordinarias nin nas extraordinarias terán que volver presentarse a unha proba durante o curso seguinte. Os alumnos coa materia pendente recibirán reforzo en forma de fichas e pequenas titorías nas horas de biblioteca.

9. Medidas de atención á diversidade.

O docente ten que ter presente que as diferenzas que hai entre o alumnado impiden conseguir obxectivos idénticos. Polo tanto, sen renunciar á existencia de obxectivos xerais comúns, hai que considerar a necesidade de dispor de métodos de ensino alternativo, segundo a diversidade do alumnado e o ritmo de aprendizaxe.

Partindo do proxecto curricular, o docente realizará as adaptacións necesarias, tendo en conta os seguintes puntos:

- Adaptar o material didáctico.
- Variar a metodoloxía segundo as necesidades de cada alumno e alumna.
- Propoñer actividades de aprendizaxe diferenciadas.
- Organizar grupos de traballo flexíbeis.
- Ampliar ou reducir bloques de contidos segundo o interese e a capacidade do alumnado.
- Modificar a temporalización ou a orde dos contidos.

Reforzos:

- Lecturas significativas de determinados fragmentos.
- Elaboración de textos propios para exercitar o traballo de redacción e posterior corrección de posibles erros.
- Lecturas, recitados... de textos propios e alleos.

10. Concreción dos elementos transversais.

O artigo 4 do Decreto 86/2015, que establece o currículo da Educación Secundaria Obrigatoria na Comunidade, subliña a relevancia dos elementos transversais na Programación.

Ademais, desde o tratamento dos contidos, as imaxes e os textos, e desde a propia acción educativa, débense fomentar valores como a igualdade entre homes e mulleres, a non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, a resolución pacífica de conflitos, a defensa da liberdade, os dereitos humanos e a paz, e o rexeitamento de calquera tipo de violencia.

Respecto a isto, hai que subliñar que o Decreto 86/2015, *destaca de* forma significativa a prevención da violencia de xénero, da violencia contra las persoas con discapacidade, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia. Evitaranse os comportamentos e os contidos sexistas e os estereotipos que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual. Igualmente, han de evitarse comportamentos e contidos sexistas, e estereotipos que supoñan discriminación.

Incorporaremos tamén elementos relacionados coa educación e seguridade vial, co desenvolvemento sostible e a protección do medio ambiente, cos riscos de explotación e abuso sexual, e coas situacións de risco derivadas do uso das TIC.

O uso das tecnoloxías da información e a comunicación enténdese non só como un soporte para determinados compoñentes e ferramentas de aplicación na clase, senón tamén pola súa función básica para a personalización da aprendizaxe, polas súas posibilidades didácticas e pola conexión cos hábitos e experiencias das novas xeracións de alumnos.

Moitos dos textos empregados na clase, terán como fío condutor o desenvolvemento emocional dos adolescentes, o emprendemento e a educación cívica e en valores (respecto, tolerancia, cooperación, solidariedade, igualdade entre homes e mulleres, igualdade social, rexeitamento de calquera tipo de discriminación, análise crítica de hábitos de consumo, defensa do medio ambiente).

11.- Actividades complementas e extraescolares programadas.

Este tipo de actividades están destinadas a contribuír á formación integral do alumnado e a servir como complemento do seu traballo propiamente escolar. A complementarias son as que se realizan en horario lectivo e forman parte da programación; as extraescolares realízanse fóra de horario lectivo, son de participación voluntaria e deben figurar na programación anual aprobada polo Consello Escolar.

As actividades que aquí figuran forman parte dun plan previo que está suxeito a modificacións circunstanciais ou necesidades do centro, que nalgúns casos é posible que, ou ben non permitan a súa realización tal e como estaba prevista, ou determinen o seu cambio por unha nova actividade que xurda no proceso do curso.

- Participación nas actividades programadas polo EDLG.

- Obradoiros de teatro, poesía, .
- Participación en actividades relacionadas coa expresión oral: “*Tíralle da lingua*”, monólogos realizados no propio centro ou noutros da contorna...

12.- Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

Desde unha perspectiva ampla, a avaliación da propia programación podería presentar tres momentos diferenciados.

1. O primeiro deles convídanos, tras a súa planificación e previamente ao seu desenvolvemento e aplicación en unidades ou proxectos de traballo, a testear a inclusión, idoneidade e pertinencia de todos os elementos curriculares prescriptivos (ver exemplo de ficha de avaliación da programación didáctica).
2. O segundo momento alude á reorientación continua que a aplicación na aula da programación, pode achegar sobre os procesos de implementación, instrumentos de avaliación como o caderno ou diario do profesor e o rexistro anecdótico, achegarán consideracións, xuízos, suxestións, que logo serán obxecto dunha máis profunda reflexión ao final do proceso avaliador. As opinións do alumnado a través das súas autoavaliacións ou as postas en común son tamén unha referencia importante para unha valoración máis participativa e compartida do proceso de ensino e aprendizaxe.
3. Por último, será ao final do proceso, tras a aplicación real da programación, cando teñamos unha perspectiva máis completa que se completará cos resultados da avaliación da aprendizaxe do alumnado. A conxunción dos tres momentos xera información fiable e válida suficiente para emitir xuízos de valor que dean soporte á función formativa da avaliación e permitan reconducir, tomar decisións e mellorar as programacións, os seus procesos de aplicación e os resultados da súa posta en marcha.

FICHA DE AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

0= no se contempla 1= se contempla de forma parcial 2= ben 3= excelente

OBXECTIVOS	
Inclúense os obxectivos xerais da materia e coa numeración establecida na orde de currículo	
Quedan conectados cos criterios de avaliación (CA) e os seus indicadores, comprobando que todos os obxectivos serán abordados ao longo do curso	
COMPETENCIAS BÁSICAS	
Especifícase o tratamento xeral que se lle vai a dar a cada competencia ao expoñer a contribución da materia ao desenvolvemento das mesmas	
As competencias conéctanse cos criterios de avaliación e a súa concreción en indicadores, para poder ser avaliadas	
Preséntanse desde a materia estratexias de animación á lectura e o desenvolvemento da comprensión e expresión oral e escrita	
Consideración de medidas para utilizar as TIC nos procesos de ensino e aprendizaxe	

CONTIDOS	
Organización temporal dos contidos ao longo do curso, en unidades de traballo, temas ou proxectos	
Presentación integrada dos contidos sen necesidade de diferenciar en conceptuais, procedimentais e actitudinais	
Vinculación dos contidos con situacións reais, significativas, funcionais ou motivantes para o alumnado	

AVALIACIÓN	
Inclúense os CA da materia e coa numeración establecida na orde de currículo	
Concreción de indicadores de avaliación a partir da análise e desagregación dos CA do currículo	
Concreción suficiente dos indicadores para ser observables ou medibles	
Relaciónanse procedementos e instrumentos de avaliación variados	
Concrétanse os criterios de cualificación achegando un valor ponderado orientativo aos diferentes instrumentos de avaliación	
Para cada un dos CA indícanse os indicadores que se consideran como aprendizaxes mínimas para superalo	
Os indicadores que expresan os mínimos esixibles aparecen en diversas unidades, temas ou proxectos para garantir suficientemente a súa adquisición	
Actividades de orientación e apoio encamiñadas á superación das probas extraordinarias	
Actividades de recuperación para os alumnos coa materia non superada en cursos anteriores e orientacións e apoios para lograr a devandita recuperación	
Información ás familias e ao alumnado dos CA, procedementos e instrumentos de avaliación, criterios de cualificación e mínimos esixibles	
Actividades de apoio, reforzo e recuperación para atender á diversidade tendo en conta as aprendizaxes consideradas como mínimos	
Autorregulación da propia aprendizaxe: uso da autoevaluación e a coevaluación polo alumnado	

METODOLOXÍA	
Uso variado e coherente de diferentes métodos e estilos de ensino	
Consideración de metodoloxías que consideran o papel activo do alumno como factor decisivo do aprendizaxe	
Relevancia da aplicación práctica do coñecemento, da súa funcionalidade e utilidade para adquirir novas aprendizaxes	
Previsión de tarefas e propostas didácticas contextualizadas en situacións ou problemas significativos e funcionais para o alumnado	
Exponse interrelacións entre os contidos da materia e entre contidos de diferentes materias	
Equilibrio entre o traballo persoal e a cooperativo	
Adaptación dos principios básicos do método científico incidindo en actividades que permitan expor e resolver problemas e a procura, selección e procesamento da información	
Organización flexible dos recursos espazo-temporais, agrupamentos e materiais	
Materiais e recursos didácticos, incluídos os materiais curriculares e libros de texto do alumnado	

OUTROS ASPECTOS	
Incorporación da forma de abordar os valores democráticos que establece o currículo	
Asociación temporal dos distintos valores democráticos coa unidades, temas ou proxectos nos que se van a traballar	
Medidas de atención á diversidade e inclusión das adaptacións curriculares precisas	
Coordinación entre o profesorado que intervén co grupo de alumnos	
Coordinación do profesorado a nivel vertical: curso da etapa	
Actividades extraescolares e complementarias programadas polo Departamento	

Padrenda-Crespos, 26 de setembro 2016

Carmen Blanco Sieira

(Xefa de departamento de Lingua galega e Literatura)